ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСНА РАДА
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
КРЕМЕНЕЦЬКА ОБЛАСНА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ ІМ. ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Кафедра біології, екології та методик їх навчання

ЗАТВЕРДЖЕНО
проректор із навчально-педагогічної роботи
_____ М. Боднар
«31» серпня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗАГАЛЬНЕ ЗЕМЛЕЗНАВСТВО З ОСНОВАМИ КАРТОГРАФІЇ

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

спеціальність 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

освітньо-професійна програма: Середня освіта (Біологія та здоров'я людини. Географія)

Кременець – 2023 р.

Робоча програма «Загальне землезнавство з основами картографії» для студентів, які навчаються за спеціальністю 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини. Географія) за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти. Кременець, 2023 р. 17 с.

Розробник програми:
Бондаренко Т.Є., викладач кафедри біології, екології та методик їх навчання Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка, кандидат педагогічних наук.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри біології, екології та методик їх навчання

Протокол від «31» серпня 2023 року № 1.

В.о.завідувача кафедри О.В. Кратко

ВСТУП

Освітній компонент Загальне землезнавство з основами картографії дає основну базу знань щодо закономірностей існування та розвитку географічної оболонки Землі, її динаміки, компонентів, історії розвитку, сприяє розвитку картографічних знань та умінь.

Освітній компонент формує систему знань про загальні закономірності природи планети в цілому, її структуру, динаміку розвитку, про способи картографічного зображення та способи вимірювання на карті.

Майбутні педагоги в своїй практичній діяльності зможуть використовувати знання про властивості основних зовнішніх та внутрішніх оболонок планети Земля і вміти пояснити їх вплив на населення та господарство, а також використовувати картографічні твори для вирішення конкретних практичних завдань.

Міждисциплінарні зв'язки: Ґрунтознавство з основами географії ґрунтів, Географія материків та океанів, Географія України, Географія світового господарства, Методика навчання географії, Навчальна географічна практика.

Ключові слова: атмосфера, атмосферні процеси, біосфера, географічна карта, географічна оболонка, геологічні процеси, гідросфера, гравітаційне поле Землі, землезнавство, літосфера, магнітне поле Землі, топографічна карта.

2. Опис навчальної дисципліни

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Найменування показників</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>денна форма навчання</td><td>заочна форма навчання</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Кількість кредитів – 3</td><td rowspan="2">Галузь знань
01 Освіта / Педагогіка</td><td colspan="2">Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Спеціальність 014 Середня освіта (Біологія та здоров’я людини. Географія)</td><td>І-й</td><td>І-й</td></tr>
<tr><td>Змістових модулів – 2</td><td colspan="2">Семестр</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Загальна кількість годин – 90</td><td>І-й</td><td>І-й</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лекції</td></tr>
<tr><td>16 год.</td><td>4</td></tr>
<tr><td rowspan="6">Тижневих годин для денної форми навчання:
аудиторних – 2
самостійної роботи студента – 3</td><td rowspan="6">Освітній рівень: перший (бакалаврський)

освітньо-професійна програма: Середня освіта (Біологія та здоров’я людини. Географія)</td><td colspan="2">Практичні</td></tr>
<tr><td>18 год.</td><td>6</td></tr>
<tr><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>46 год.</td><td>70 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Індивідуальні завдання</td></tr>
<tr><td>10 год.</td><td>10 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Форма контролю – залік</td></tr>
</table>

Для денної форми навчання – 37,8% : 62,2%.
Для заочної форми навчання – 11,1%:88,9%.

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення курсу – надання майбутнім бакалаврам знань про структуру, внутрішні та зовнішні взаємозв'язки компонентів природи, оболонок Землі, динаміку географічної оболонки Землі як цілісної системи, а також про способи зображення поверхні Землі на глобусі і карті.

Завданнями курсу є:

– розкрити зміст курсу Загальне землезнавство з основами картографії як наукової дисципліни;

– сформувати уявлення про складові географічної оболонки: атмосфери, гідросфери, літосфери та біосфери для цілісного розуміння географічної оболонки;

- екологізація всієї фізико-географічної інформації про Землю та розгляд її скрізь призму збереження стійкого розвитку географічної оболонки і всіх її складових;

- оволодіння картографічними способами зображення поверхні Землі та уміннями здійснювати вимірювання на карті.

Предметом вивчення дисципліни Загальне землезнавство з основами картографії є склад, структура, розвиток і територіальний розподіл географічної оболонки, а також способи відображення, дослідження та спостереження географічних систем, через географічні карти та інші картографічні моделі.

Вивчивши курс «Загальне землезнавство» здобувачі вищої освіти мають:

знати:

- визначення та зміст основних фізико-географічних понять;
- місце Землі у Всесвіті та вплив космічних факторів на природу планети;
- сутність основних процесів, які відбуваються у географічній оболонці Землі;
- внутрішню будову Землі та її вплив на географічну оболонку, життя і господарську діяльність людей;
- сутність картографічного методу відображення дійсності;
- геосфери планети, особливості їх виникнення, розвитку та взаємодії між собою;
- закономірності географічної оболонки;
- сучасний стан взаємодії людського суспільства та природи, його наслідки;
- глобальні екологічні проблеми сучасності, причини їх виникнення та перспективи вирішення;
- основну фізико-географічну номенклатуру.

вміти:

• застосувати теоретичні знання для пояснення явищ, які відбуваються у географічній оболонці;

• володіти науковою термінологією;

• працювати з різними видами географічних карт: аналізувати їх зміст, вимірювати відстані, знаходити об'єкти, визначати географічні координати, складати фізико-географічну характеристику території за однією і багатьма картами.

• працювати з картами, глобусом, метеорологічними приладами.

Освітній компонент сприяє формуванню таких програмних компетентностей: *Інтегральної:*

Здатність розв'язувати складні задачі та проблеми в галузі освіти, що передбачає проведення досліджень і здійснення інновацій та характеризується комплексністю і невизначеністю умов та вимог.

Загальних:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання й розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК4. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук, аналіз та обробку інформації з різних джерел, ефективно використовувати цифрові ресурси та технології в освітньому процесі.

Фахових:

ФК1. Здатність перенесення системи наукових знань у професійну діяльність та в площину навчального предмету.

ФК 16. Здатність усвідомлювати сутність взаємозв'язків між природним середовищем і людиною, розуміти та пояснювати стратегію сталого розвитку людства.

ФК 17. Здатність доцільно і критично використовувати географічні поняття, концепції, парадигми, теорії, ідеї, принципи для пояснення письмовими, усними та візуальними засобами географічних явищ і процесів на різних просторових рівнях (глобальному, регіональному, державному, локальному).

ФК 18. Здатність застосовувати базові знання з природничих та суспільних наук у навчанні та професійній діяльності при вивченні Землі (світу), материків і океанів, України.

ФК 19. Здатність розуміти та пояснювати особливості природних компонентів і об'єктів у сферах географічної оболонки, взаємозв'язки в ландшафтах.

Програмні результати навчання:

РН8. Застосовує сучасні інформаційно-комунікаційні та цифрові технології у професійній діяльності.

РН9. Демонструє володіння сучасними технологіями пошуку наукової інформації для самоосвіти та застосування її у професійній діяльності.

РН 21. Знає та розуміє основні концепції, парадигми, теорії та загальну структуру географії, предмет її дослідження, місце і зв'язки в системі наук, етапи історії розвитку географічної науки.

РН 22. Пояснює просторову диференціацію географічної оболонки і географічного середовища на глобальному, регіональному та локальному територіальних рівнях.

РН 24. Пояснює зміни, які відбуваються в географічному середовищі під впливом природних і антропогенних чинників, формулює наслідки й детермінанти в контексті концепції сталого розвитку людства.

РН 25. Формує в учнів уміння користуватися географічною та картографічною мовою в навчальному процесі, застосовувати алгоритми користування друкованою і цифровою картографічною продукцією при характеристиці окремих географічних об`єктів і територій.

РН 26. Застосовує базовий понятєвий, термінологічний, концептуальний апарат географії, її теоретичні й емпіричні досягнення на рівні, що дозволяє інтерпретувати природно-географічні та суспільно-географічні явища і процеси, пов'язувати й порівнювати різні погляди на проблемні питання сучасної географії.

РН 27. Уміє характеризувати природні регіони, ландшафти й біогеоценози, пояснювати їхні особливості та взаємозв'язки, сформовані географічним положенням й іншими географічними чинниками (зокрема під час навчальних польових практик).

4. Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ І. ЗЕМЛЯ – ПЛАНЕТА СОНЯЧНОЇ СИСТЕМИ. ЗОБРАЖЕННЯ ПОВЕРХНІ ЗЕМЛІ

Тема 1. Загальні уявлення про всесвіт і Сонячну систему. Форма та розміри Землі.

Поняття про Всесвіт. Зірки, сузір'я. Будова і склад Сонячної системи. Сонце, планети і їх супутники. Місяць – природний супутник Землі. Припливи та відпливи на Землі. Сонячні та місячні затемнення.

Форма та розміри землі. Уявлення про форму Землі. Докази опуклості та кулястості Землі. Географічні наслідки форми та розмірів Землі.

Тема 2. Рухи землі та їх географічні наслідки. Геофізичні поля землі: магнітне та гравітаційне

Рухи землі та їх географічні наслідки. Осьовий рух Землі та його географічні наслідки. Час.

Орбітальний рух Землі та його географічні наслідки. Дні рівнодень та сонцестоянь. Пояси освітлення. Календар.

Магнітне поле Землі. Магнітний меридіан. Магнітне схилення. Магнітні аномалії. Гравітаційне поле Землі.

Тема 3. Зображення поверхні Землі

Глобус. Градусна сітка. Географічні координати. Поняття про горизонт. Способи орієнтування на місцевості. План і карта. Масштаб. Види карт за масштабом, охопленням, призначенням. Умовні знаки.

Способи зображення на карті. Вимірювання кутів, довжин і площ на карті. Топографічна карта та її властивості.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ОБОЛОНКИ ЗЕМЛІ

Тема 4. Склад, будова та значення атмосфери

Атмосфера і її межі. Склад повітря. Будова атмосфери. Значення атмосфери.

Радіація в атмосфері. Пряма, розсіяна та сумарна радіація. Відображена та поглинена радіація. Випромінювання земної поверхні й атмосфери. Радіаційний і тепловий баланс земної поверхні і атмосфери. Альбедо. Парниковий ефект. *Тепловий режим земної поверхні та повітря.* Нагрівання й охолоджування ґрунтів і водойм. Діяльна поверхня. Нагрівання і охолоджування повітря. Теплова конвекція, турбулентне перемішування, адвекція. Інверсія температури. Заморозки. Ізотерми. Теплові пояси.

Вода в атмосфері. Випаровування та випаровуваність. Основні характеристики вологості повітря. Тумани. Хмари. Атмосферні опади. Добовий і річний хід опадів. Географічний розподіл опадів. Сніговий покрив. Атмосферне зволоження.

Повітряні маси й атмосферні фронти.

Атмосферний тиск. Вітри. Баричні системи. Баричне поле Землі. Вітер і його характеристики. Загальна циркуляція атмосфери. Місцеві вітри.

Погода та клімат. Погода. Класифікації погоди. Клімат. Кліматоутворюючі чинники. Класифікація клімату. Зміни та коливання клімату.

Тема 5. Загальні відомості про гідросферу

Гідросфера. Розповсюдження води на Землі. Походження природних вод. Фізико-хімічні властивості води та їх значення для природних процесів. Кругообіг води та водний баланс Землі.

Світовий океан. Світовий океан і його частини. Основні фізико-хімічні властивості океанічної (морської) води. Динаміка вод Світового океану. Океан як середовище життя. Природні пояси океану. Природні ресурси океану. Охорона океану.

Води суші. Підземні води. Річки. Озера. Водосховища. Болота. Льодовики. Підземні води.

Тема 6. Будова Землі, склад і структура земної кори, її розвиток. Рельєф

Внутрішня будова Землі. Загальні відомості про склад земної кори, мінерали та гірські породи.Вік Землі та геологічне літочислення. Основні структурні елементи земної кори. Основні етапи історії розвитку земної кори. Уявлення про

механізм формування структур земної кори.

Рельєф і рельєфотворчі процеси. Поняття про рельєф. Внутрішні (ендогенні) процеси та їх рельєфоутворююча роль. Зовнішні (екзогенні) процеси та їх рельєфоутворююча роль.

Морфотектонічний рельєф суші. Гори. Рівнини.

Морфоскульптурний рельєф суші. Флювіальні форми рельєфу. Карстові форми рельєфу. Суффозійно-просадочні форми рельєфу. Обвальні форми рельєфу. Льодовикові і водно-льодовикові форми рельєфу. Форми мерзлотного рельєфу. Еолові форми рельєфу. Берегові форми рельєфу. Біогенний рельєф.

Рельєф дна світового океану.

Тема 7. Загальні відомості про біосферу

Виникнення і еволюція біосфери. Основні компоненти біосфери. Вчення В.І.Вернадського про біосферу. Специфічні особливості живої речовини на Землі: виключно висока активність, пристосованість і велика різноманітність. Стійкість живих організмів до несприятливих умов середовища. Проблеми охорони біосфери. Роль біосфери у динаміці географічної оболонки. Біологічний кругообіг речовин. Кругообіг вуглецю. Роль живих організмів у формуванні земної кори, гідросфери, ґрунтового покриву. Біосферно-екологічні функції ґрунтів. Педосфера Землі. Роль живих організмів в еволюції географічної оболонки. Поняття про ноосферу.

Тема 8. Географічна оболонка Землі

Обґрунтування вчення про географічну оболонку Землі. Географічна оболонка як система взаємодіючих компонентів – літосфери, гідросфери, атмосфери і біосфери, нерівнозначність компонентів географічної оболонки Землі. Якісна своєрідність географічної оболонки: її цілісність, наявність речовини в різних агрегатних станах, наявність двох джерел енергії – ендогенної і екзогенної. Межі географічної оболонки, її ярусна (по вертикалі) і ландшафтна (по горизонталі) будова. Вік географічної оболонки Землі. Основні етапи її еволюції.

Основні етапи розвитку географічної оболонки: докембрійський, каледонський, герцинський і альпійський. Зональність Світового океану, її специфічні особливості. Азональні процеси і явища. Висотна поясність.

Поняття про географічні ландшафти. Географічний ландшафт як основна структурна одиниця географічної оболонки, що характеризується рисами зональної і азональної будови. Практичне значення вивчення географічних ландшафтів для різних галузей господарства і охорони природи.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		лекції	практичні	індивідуальна робота	самостійна робота		лекції	практичні	індивідуальна робота	самостійна робота
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Модуль І.										
Змістовий модуль 1. ЗЕМЛЯ – ПЛАНЕТА СОНЯЧНОЇ СИСТЕМИ. ЗОБРАЖЕННЯ ПОВЕРХНІ ЗЕМЛІ										
Тема 1. Загальні уявлення про Всесвіт і Сонячну систему. форма та розміри Землі.	10	2	2		6		1			9
Тема 2. Рухи землі та їх географічні наслідки. Геофізичні поля Землі: магнітне та гравітаційне	10	2	2		6		1			9
Тема 3. Зображення поверхні Землі	12	2	4		6			2		9
Разом за змістовим модулем 1	**32**	**6**	**8**		**18**		**2**	**2**		**27**

Змістовий модуль 2. ОБОЛОНКИ ЗЕМЛІ										
Тема 4. Склад, будова та значення атмосфери	10	2	2		6		1	1		9
Тема 5. Загальні відомості про гідросферу	10	2	2		6		1			9
Тема 6. Будова Землі, склад і структура земної кори, її розвиток. Рельєф	10	2	2		6			1		9
Тема 7. Загальні відомості про біосферу	9	2	2		5			1		8
Тема 8. Географічна оболонка Землі	9	2	2		5			1		8
Разом за змістовим модулем 2	**48**	**10**	**10**		**28**		**2**	**4**		**40**
Разом за модулем 1	**80**	**16**	**18**		**46**	**80**	**4**	**6**		**70**
Модуль 2										
ІНДЗ	**10**			**10**		**10**			**10**	
Усього годин	**90**	**16**	**18**	**10**	**46**	***90***	**4**	6	***10***	***70***

6. Теми практичних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
	Змістовий модуль 1	
1.	Характеристика планет Сонячної системи	2
2.	Рухи землі та їх географічні наслідки.	2
3.	Зображення поверхні Землі	2
4.	Вимірювання на карті.	2
	Змістовий модуль 2	

5.	Склад, будова та значення атмосфери	2
6.	Географічні об’єкти гідросфери	2
7.	Географічні об’єкти літосфери	2
8.	Екосистема – основна одиниця біосфери	2
9.	Географічна оболонка Землі	2
	Всього	18

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти під час практичних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
7 балів	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов’язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв’язує завдання стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
6 балів	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов’язкову літературу, розв’язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки. Розв’язує завдання переважно стандартним способом.
5 балів	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень. Розв’язує завдання виключно стандартним способом, але допускає при цьому незначні помилки.
4 бали	Здобувач вищої освіти не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки. Практичні завдання виконує із значними помилками.
3 бали	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань. Під час виконання практичних завдань допускає багато помилок і неточностей.
2 балів	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді. Із значними недоліками виконує практичні завдання.

1 бал	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Студент демонструє нездатність виконати практичні завдання.

7. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

№ п/п	Назва теми	Завдання для самостійної роботи	Кількість годин
Змістовий модуль 1.			
1.	Тема 1. Загальні уявлення про Всесвіт і Сонячну систему. Форма та розміри Землі.	Космічне землезнавство.	6/9
2.	Тема 2. Рухи землі та їх географічні наслідки. Геофізичні поля Землі: магнітне та гравітаційне	Орбітальний рух Землі і календар.	6/9
3.	Тема 3. Зображення поверхні Землі	Умовні знаки на топографічній карті	6/9
Змістовий модуль 2.			
4.	Тема 4. Склад, будова та значення атмосфери	Повітряні маси і фронти. Роль атмосферних циркуляцій у перерозподілі тепла і вологи в географічній оболонці. Розподіл хмарності і опадів	6/9
5.	Тема 5. Загальні відомості про гідросферу	Походження океанічних течій і їх класифікація. Загальна схема океанічних течій і їх вплив на перерозподіл тепла і вологи	6/9
6.	Тема 6. Будова Землі, склад і структура земної кори, її розвиток. Рельєф	Особливості будови серединноокеанічних хребтів	6/9
7.	Тема 7. Загальні відомості про біосферу	Роль живих організмів у формуванні земної кори, гідросфери, ґрунтового покриву. Біосферно-екологічні функції ґрунтів. Педосфера Землі.	5/8
8.	Тема 8. Географічна оболонка Землі	Практичне значення вивчення географічних ландшафтів для різних галузей народного господарства і охорони природи	5/8
	Разом		**46/70**

Самостійна робота здобувачів вищої освіти (вивчення джерел інформації, виконання практичних завдань), спрямована на поглиблене вивчення програмового матеріалу.

Поточне оцінювання самостійної роботи студентів за кожною темою навчальної дисципліни здійснюється під час практичної роботи і оцінюється у 2 бали.

8. Індивідуальні навчально-дослідні звання та критерії їх оцінювання

ІНДЗ виконуються у формі написання індивідуального портфоліо. Портфоліо робіт – зібрання різних творчих, друковані матеріали, власні розробки, виступи, доповіді тощо

Тематика ІНДЗ

Індивідуальна робота чи індивідуальні науково-дослідні завдання (ІНДЗ) студентів (за вибором) передбачає:

1) написання рефератів (підготовку огляду наукової літератури по даній темі);

2) підготовку ілюстративного матеріалу за темами, які вивчаються (виготовлення таблиць, схем малюнків, презентацій);

3) побудова та аналіз картосхем;

4) опрацювання сучасної аналітико-статистичної інформації;

5) підготовку матеріалів та доповідей до наукових конференцій та диспутів.

Критерії оцінювання ІНДЗ

. **Критерії**	**Кількість балів**
Співвідношенння змісту із темою потрфолію	1
Повнота виконання роботи	2
Навність широкого спектру елементів портфолію (наприклад, письмові роботи, виготовлені наочні матеріали, відеоматеріали).	2
Якість оформлення і оприлюднення матеріалів	2
Всього	**7**

Шкала оцінювання ІНДЗ

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	6-7	Відмінно
Достатній	4-5	Добре
Середній	2-3	Задовільно
Низький	0-1	Незадовільно

9. Методи навчання

• інформаційно-рецептивний (пояснення, лекційний метод, бесіда, робота з навчальною книгою);

• пояснювально-ілюстративний (метод ілюстрування, метод демонстрування);

• практичний (практичні роботи);

• виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань.

10. Методи контролю

Поточне оцінювання, оцінювання ІНДЗ, залік.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Модуль І								Модуль ІІ (ІНДЗ)	Модуль ІІІ Підсумковий тест	Разом
63										
ЗМІ				ЗМ ІІ				7	30	100
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Т8			
7	7	7	7	7	7	7	14			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	**A**	відмінно	зараховано
82-89	**B**	добре	
75-81	**C**		
65-74	**D**	задовільно	
60-64	**E**		
35-59	**FX**	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	**F**	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Методичне забезпечення

1. Робоча програма із дисципліни.
2. Конспекти лекцій.
3. Інструктивні картки до виконання практичних робіт.
4. Презентації до навчальних занять.

13. Рекомендована література

Базова

1. Багров М.В., Боков В.О., Черваньов І.Г. Землезнавство. Київ: Либідь, 2002. 464с.
2. Волошин І.І. Загальне землезнавство. Ніжин: вид-во НДПУ ім.М.Гоголя, 2002. 294с.
3. Любинський О.І., Придеткевич С.С. Курс лекцій із загального землезнавства. Кам'янець-Подільський : Видавничо-поліграфічне підприємство «'Апостроф», 2019. 186 с.
4. Мащенко О. М. Загальне землезнавство з основами теорії фізичної географії: навчально-методичний посібник для студентів спеціалізації: 014.07 Середня освіта
5. Мащенко О.М. Загальне землезнавство. Методичні рекомендації до лабораторних робіт для студентів спеціальності «географія». Полтава:

ПНПУ, 2010. 23 с.
6. Мащенко О.М. Загальне землезнавство. Методичні рекомендації до сам. та інд.роботи для студентів спеціальності «Географія». Полтава: ПНПУ, 2010. 16 с.
7. Мельнійчук М.М., Білецький Ю.В., Чабанчук В.Ю. Загальне землезнавство: Методичні рекомендації до практичних занять для студентів географічного факультету за спеціальностями «Готельно-ресторанна справа» та «Туризм» . Луцьк, 2019. 164 с.
8. Олійник Я.Б., Федорищак Р.П., Шищенко П.Г. Загальне землезнавство: навч. посіб. Київ: Знання – Прес, 2003. 247 с. (Київському національному університету імені Тараса Шевченка 170 років).
9. Омері І. Д.
10. Землезнавство: навч-метод. посіб. з питань проведення практичних і самостійних робіт
[для студ. негеограф. спеціальностей вищ. навч. закл.]. Київ : КУ ім. Бориса Грінченка, 2012. 30 с.

Допоміжна

1. 1000 загадок Всесвіту / Авт.-упорядн. С.М.Зигуненко; Художн. С.В.Іващук. Київ: Школа, 2003. 298 с.
2. Базалук О. Космічні подорожі – реальність, що наближається. *Краєзнавство. Географія. Туризм.* 2015. №1. С.4-6.
3. Баранський О. Візуальні спостереження Сонця/ О.Баранський, В.Лефтор, С.Едель. *Наше небо*. 2003. №6. С.28-32.
4. Величко М. Як утворився супутник Землі – місяць. *Науковий світ*. 2006. №1. С.16.
5. Волошин І.І. Загальне землезнавство. Ніжин: вид-во НДПУ ім. М.Гоголя, 2002. 294 с.
6. Географічна енциклопедія України: В 3-х томах. Київ, 1989-1994.
7. Географія: Я пізнаю світ: Дит. енцикл. / Авт.-упорядн. В. А. Маркін; Художн.: В.Л. Баришников, Л. Л. Сильянова. Київ : Школа, 2001. 496 с.
8. Голованенко В. Ми всі – під одним Сонцем. *Науковий світ*. 2007. №6. С.32.
9. Гофельманн, Кай. 1000 катастроф Всесвіту / Пер. з нім. Київ: Школа, 2003. 186 с.
10. Губарев В. К. Географія світу: Довідник школяра і студента. Донецьк: ТОВ ВКФ “БАО”, 2004. 576 с.
11. Земля і Всесвіт. Київ: ВІРА –Торнадо, 2003. 208 с.
12. Кисилевич Л.С. Походження Всесвіту. *Країна знань (укр. пошта)*. 2006. №7. С.22-25.
13. Корисні копалини на астероїдах. *Краєзнавство. Географія. Туризм*. 2015. №12.– С.4.
14. Коротун І.М. Основи загального землезнавства. Навчальний посібник для студентів екологічних спеціальностей вищих закладів України. Рівне, РДТУ,

1999. 310 с.
15. Космічна погода впливає на здоров'я й поведінку більшості землян. *Валеологія.* 2007. №9-10. С.8-9.
16. Кудашкіна Л. Чи є життя на місяці? *Наше небо.* 2003. №6. С.11-14.
17. Ленц Н. 1000 таємниць планети Земля / Пер. з нім.; Художн. І.К.Салатов. Київ : Школа, 2002. 216 с
18. Мащенко О.М., Маляренко О.С. Екологічні наслідки сейсмічних явищ. *Навколишнє середовище і здоров'я людини.* Матеріали IV Всеукраїнського науково-практичного семінару. Полтава: ПНПУ, 2010. С. 123-125.
19. Мормиль О.В., Мормиль В.Г. Дистанційне вивчення Землі і Сонця. *Географія та економіка в рідній школі.* 2015. № 3. С. 28–31.
20. На супутнику Юпітера води більше, ніж на Землі. *Краєзнавство. Географія. Туризм*. 2015. №8. С.4.
21. Нова версія складу ядра Землі. *Краєзнавство. Географія. Туризм*. 2015. №12. С.4.
22. Савчук Р.І. Загальне землезнавство з основами краєзнавства. Суми: Університетська книга, 2014. 184 с.
23. Сафранов Т.А.Екологічні основи природокористування. Львів: Новий світ, 2004. 248 с.
24. Сухарев С.М., Чундак С.Ю., Сухарева О.Ю.Техноекологія та охорона навколишнього середовища. Львів: Новий Світ. 2000, 2004. 256с.
25. Чурюмов К. Як виникло і почало світити сонце. *Наше небо.* 2003. №6. С.6-9

14. Інформаційні ресурси

1. https://pidruchniki.com/17810409/geografiya/zagalne_zemleznavstvo
2. https://textbook.com.ua/geografiya/1473445587/s-1
3. http://catalog.library.tnpu.edu.ua:8080/library/TopicDescription?topic_id=24684
4. https://www.twirpx.com/file/720448/
5. https://lektsii.org/6-47543.html